

Bruselj, 5.3.2020
COM(2020) 152 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025

ZA SPOLNO ENAKOSTNO EVROPO

„V vseh svojih dejavnostih si Unija prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med moškimi in ženskami.“

Člen 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije

„Ponosni smo lahko na doseženo in ambicij za naprej nam ni treba skrivati.“

Predsednica Ursula von der Leyen
Politične usmeritve

V skladu s Pogodbama mora Unija v vseh svojih dejavnostih spodbujati enakost žensk in moških. Enakost spolov je temeljna vrednota EU in temeljna pravica¹ ter ključno načelo evropskega stebra socialnih pravic². Enakost spolov je odraz naše identitete, je pa tudi bistven pogoj za inovativno, konkurenčno in uspešno evropsko gospodarstvo. **V podjetništvu, politiki in družbi kot celoti lahko ves naš potencial uresničimo le, če bomo izkoristili vse naše talente in raznolikost.** Enakost spolov prinaša nova delovna mesta in večjo produktivnost³, to pa je potencial, ki ga v času, ko se soočamo s **zelenim in digitalnim prehodom** ter demografskimi izzivi, moramo izkoristiti.

Evropska unija je na čelu svetovnih prizadevanj za enakost spolov: med 20 državami, ki v svetovnem merilu najbolje uresničujejo enakost spolov, je kar 14 držav članic EU⁴. EU je v zadnjih desetletjih na tem področju močno napredovala po zaslugi trdne zakonodaje in sodne prakse na področju enake obravnave⁵, prizadevanj za vključitev vidika spola⁶ na različnih področjih politik ter zakonodaje, sprejete za obravnavo posameznih neenakosti.

Kljub temu še nobena država članica ni dosegla popolne enakosti spolov, napredek pa je počasen. Države članice v indeksu enakosti spolov EU za leto 2019⁷ dosegajo povprečno 67,4 od 100 točk, to povprečje pa se je od leta 2005 izboljšalo le za 5,4 točke.

¹ Glej člen 2 in člen 3(3) PEU, člene 8, 10, 19 in 157 PDEU ter člena 21 in 23 Listine EU o temeljnih pravicah.

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_sl.pdf.

³ Izboljšanje enakosti spolov bi do leta 2050 omogočilo povečanje BDP EU na prebivalca za 6,1 do 9,6 %, kar znaša 1,95 do 3,15 milijarde EUR: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>.

⁴ Razvrstitev glede na izvajanje cilja trajnostnega razvoja št. 5 o enakosti spolov, in sicer po kazalniku organizacije Equal Measures 2030 za leto 2019 „EM2030 SDG Gender Index“: <https://data.em2030.org/em2030-sdg-gender-index/>.

⁵ EU je sprejela šest direktiv, ki obravnavajo enakost žensk in moških na delovnem mestu, pri samozaposlitvi, dostopu do blaga in storitev, socialni varnosti, nosečnosti in materinstvu ter pri dopustu iz družinskih razlogov in prostnih ureditvah dela za starše in oskrbovalce. Z vsemi temi direktivami je bil za celotno Evropo postopoma uveden pravni standard, ki zagotavlja široko zaščito pred diskriminacijo. Načelo enakosti je bilo nadalje utrjeno v številnih sodbah Sodišča, ki je razsodilo v prid žrtvam diskriminacije.

⁶ „Spol“ pomeni družbeno oblikovane vloge, vedenje, dejavnosti in lastnosti, ki v posamezni družbi veljajo kot primerni za ženske in moške; glej točko (c) 3. člena Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima.

⁷ Glej Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE): <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019>.

Žal napredek na področju enakosti spolov ni niti samoumeven niti nepovraten. Zato moramo dati enakosti spolov nov zagon. Neenakost spolov v izobraževanju sicer izginja, vendar pa vztraja v zaposlovanju, plačilu, oskrbi, moči in pokojninah. Načelo enakosti spolov se še vedno vse pre pogosto krši s seksističnim sovražnim govorom ter blokiranjem ukrepov proti nasilju zaradi spola in spolnim stereotipom. Nasilje in nadlegovanje zaradi spola še vedno dosega skrajno zaskrbljujočo raven. Gibanje #MeToo je razkrilo razsežnost seksizma in zlorab, s katerimi se ženske in dekleta še naprej soočajo. Obenem je ženske po vsem svetu opolnomočilo, da spregovorijo o svojih izkušnjah in vložijo tožbe pred sodišči.

Ta strategija za enakost spolov zahtuje evropski okvir za delovanje Komisije na področju enakosti spolov ter določa cilje politike in ključne ukrepe za obdobje 2020–2025⁸. Namenjena je temu, da uresničimo spolno enakostno Evropo, v kateri bosta nasilje in diskriminacija zaradi spola ter strukturna neenakost žensk in moških stvar preteklosti. Evropo, v kateri so ženske in moški, dekleta in fantje, deklice in dečki, v vsej svoji raznolikosti⁹, enaki. Kjer lahko *svobodno* stopajo po življenjski poti, ki so si jo izbrali, kjer imajo enake možnosti za *uspeh* in kjer lahko v evropski družbi enako sodelujejo in jo *vodijo*.

Izvajanje strategije bo temeljilo na **dvojnem pristopu**, in sicer na kombinaciji usmerjenih ukrepov za doseganje enakosti spolov ter okrepljenega upoštevanja vidika spola. Komisija bo okrepila upoštevanje vidika spola tako, da bo **sistematično vključevala vidik spola v vseh fazah razvoja politik na vseh področjih politik EU, tako v notranjem kot v zunanjem delovanju**. Pri izvajanju strategije se bo **kot prečno načelo uporabljala presečnost¹⁰** – s presečnostjo se opazuje, kako presek vidika spola in drugih osebnostnih karakteristik ali identitet prispeva k edinstvenim izkušnjam diskriminacije.

V letu 2020, ko obeležujemo 25. obletnico sprejetja Pekinške deklaracije in izhodišč za ukrepanje¹¹ – prve univerzalne zaveze in akcijskega načrta za napredovanje v enakosti moških in žensk –, **želi EU s to strategijo prispevati k ustvarjanju boljšega sveta za ženske in moške, dekleta in fante, deklice in dečke**. Strategija prispeva k uresničevanju trajnostnega cilja glede enakosti spolov (cilj št. 5) in uveljavljanju enakosti spolov kot prečne prioritete za vse cilje trajnostnega razvoja¹², obenem pa uresničuje zavezo EU k izvajanju Konvencije o pravicah invalidov.

1. Svoboda pred nasiljem zaradi spola in spolnimi stereotipi

Vsi ljudje bi se morali počutiti varne, tako doma, kot v odnosih z bližnjimi, na delu, javnih mestih in spletu. Ženske in moški, dekleta in fantje, deklice in dečki v vsej svoji raznolikosti bi morali imeti možnost, da svobodno izražajo ideje in čustva ter stopajo po izobraževalni in

⁸ Strategija nadaljuje strateška prizadevanja Komisije za enakost spolov za obdobje 2016–2019.

⁹ Izraz „v vsej svoji raznolikosti“, ki se uporablja v tej strategiji, pomeni, da se, kadar se omenjajo ženske in moški, ti pojmujejo kot heterogeni kategoriji, med drugim glede na biološki spol, spolno identiteto, spolni izraz ali spolne karakteristike. Potrjuje zavezo, da nihče ne bo zapostavljen in da bo Evropa spolno enakostna za vse, ne glede na spol, raso ali narodnost, vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost.

¹⁰ Evropski inštitut za enakost spolov opredeljuje „presečnost“ kot „analitično orodje za preučevanje, razumevanje in odzivanje na načine, kako se biološki in družbeni spol prepletata z drugimi osebnimi lastnostmi/identitetami in kako ti preseki prispevajo k edinstvenim izkušnjam diskriminacije“ (glej: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1263?lang=sl>). V skladu s členom 10 PDEU „[si Unija pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti] prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti“.

¹¹ <https://beijing20.unwomen.org/en/about>.

¹² https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en.

poklicni poti, ki so si jo sami izbrali, ne da bi jih pri tem utesnjevale stereotipne spolne norme.

Prenehanje nasilja zaradi spola

Nasilje zaradi spola – ali nasilje, ki je usmerjeno proti ženski, ker je ženska, ali ki nesorazmerno prizadene ženske¹³ – je še vedno eden od največjih izzivov naše družbe in je globoko zakoreninjeno v neenakosti spolov¹⁴. O nasilju zaradi spola v vseh njegovih pojavnih oblikah se še vedno premalo poroča, zato ostaja spregledano tako v EU kot zunaj nje. **EU bo storila vse, kar je v njeni moči za preprečevanje nasilja zaradi spola in boj proti njemu, za podporo in zaščito žrtev takih kaznivih dejanj ter za to, da bodo storilci takih dejanj odgovarjali za zlorabe.**

33% žensk v EU je doživelo telesno in/ali spolno nasilje.

22% žensk v EU je doživelo nasilje s strani intimnega partnerja.

55% žensk je doživelo spolno nadlegovanje.

Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, znana tudi kot „**Istanbulska konvencija**“, je merilo za mednarodne standarde na tem področju. EU je Konvencijo podpisala leta 2017 in zaključitev pristopa EU h Konvenciji je za Komisijo ključna prednostna naloga. Evropski parlament je, da bi ta proces pospešil, v letu 2019 Evropsko sodišče zaprosil za mnenje o tem vprašanju¹⁵.

Če bi pristop EU k Istanbulski konvenciji običal, namerava Komisija **v letu 2021 predlagati ukrepe** v okviru pristojnosti EU, s katerimi bi se dosegli isti cilji kot z **Istanbulsko konvencijo**.

Konkretno namerava Komisija predstaviti pobudo za **razširitev področja t. i. evropskih kaznivih dejanj** v skladu s členom 83(1) PDEU, pri katerih je mogoča uskladitev, na specifične oblike nasilja zaradi spola.

Za tovrstna kazniva dejanja, ki so že uvrščena med obstoječa evropska kazniva dejanja v smislu člena 83(1) PDEU, bo Komisija predlagala **dodatne ukrepe za preprečevanje specifičnih oblik nasilja zaradi spola in za boj proti njim**, vključno s spolnim nadlegovanjem, zlorabo žensk in pohabljanjem ženskih spolovil.

Ocenjuje se, da je bilo **600 000 žensk, deklet in deklc** v Evropi izpostavljenih pohabljenju ženskih spolovil, ogroženih pa je še **180 000 deklc**.

¹³ Točka (d) 3. člena Istanbulske konvencije.

¹⁴ Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA): Nasilje nad ženskami – raziskava na ravni EU, 2014 – glej infografiko.

¹⁵ Predlog za izdajo mnenja, ki ga je Evropski parlament podal v skladu s členom 218(11) PDEU (mnenje 1/19).

Pohabljanje ženskih spolovil¹⁶, prisilni splavi in prisilna sterilizacija, zgodnje in prisilne poroke, nasilje v imenu t. i. „časti“ ter druge **škodljive prakse proti ženskam, dekletom in deklicam so oblike nasilja zaradi spola in hude kršitve pravic žensk in otrok** v EU in po svetu. Poleg morebitne zakonodaje bo EU predložila **priporočilo o preprečevanju škodljivih praks**, vključno s potrebo po učinkovitih preventivnih ukrepih in priznanju pomena izobraževanja. Priporočilo bo obravnavalo tudi krepitev javnih služb, ukrepe za preprečevanje, podporne ukrepe, razvoj strokovnih zmogljivosti in dostop do pravnega varstva, ki bo osredotočeno na žrtve.

Komisija bo v letu 2020 predstavila tudi **strategijo za pravice žrtev**, ki bo obravnavala specifične potrebe žrtev nasilja zaradi spola, vključno s potrebami žrtev nasilja v družini, in bo izhajala iz direktive o pravicah žrtev¹⁷.

Ženske z **zdravstvenimi težavami ali invalidnostjo** so pogosteje žrtve različnih oblik nasilja¹⁸. Komisija bo razvijala in financirala ukrepe¹⁹ za boj proti zlorabam, nasilju ter prisilni sterilizaciji in prisilni prekinitvi nosečnosti, na primer ukrepe za razvoj strokovnih zmogljivosti in kampanje ozaveščanja o pravicah in dostopu do pravnega varstva.

Učinkovito preprečevanje nasilja je ključnega pomena. To med drugim pomeni, da se mora vzgoja dečkov in deklic o enakosti spolov začeti že v zgodnjem otroštvu, kar bi podprlo razvoj nenasilnih odnosov. Potreben je tudi multidisciplinaren pristop strokovnjakov in služb, vključno s sistemom kazenskega pravosodja, službami za podporo žrtvam, programi za storilce ter socialnimi in zdravstvenimi službami. Obravnavanje nasilja nad ženskami in ideologij, ki spodkopavajo pravice žensk, bi lahko prispevalo tudi k preprečevanju radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem in terorizem. Komisija bo vzpostavila **mrežo EU za preprečevanje nasilja zaradi spola in nasilja v družini**, v okviru katere bodo lahko države članice in deležniki izmenjavali dobre prakse, ter zagotovila financiranje za usposabljanje, razvoj zmogljivosti in podporne storitve. Preprečevanje nasilja, osredotočeno na moške, fante in moškosti²⁰, bo osrednjega pomena.

Da bi se obravnavala nasilje in nadlegovanje v delovnem okolju, bo Komisija države članice še naprej spodbujala k ratifikaciji **Konvencije Mednarodne organizacije dela o boju proti nasilju in nadlegovanju v svetu dela**²¹, izvajanju obstoječih pravil EU²² o zaščiti delavcev in delavk pred spolnim nadlegovanjem ter ozaveščanju o teh instrumentih. Kot delodajalka bo Komisija sprejela nov celovit pravni okvir z nizom preventivnih in reaktivnih ukrepov proti nadlegovanju na delovnem mestu.

¹⁶ Podatki v infografikah so iz nedavnih študij evropske mreže za odpravo pohabljanja ženskih spolovil „End FGM European Network“, glej: <https://www.endfgm.eu/female-genital-mutilation/fgm-in-europe>.

¹⁷ Direktiva 2012/29/EU o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj.

¹⁸ Za 34 % žensk z zdravstvenimi težavami ali invalidnostjo na primer velja, da so doživele fizično ali spolno nasilje s strani partnerja, medtem ko to doživi 19 % žensk, ki nimajo zdravstvenih težav ali invalidnosti. Agencija za temeljne pravice (FRA): Violence against women: EU-wide survey (Nasilje nad ženskami: raziskava na ravni EU), 2014.

¹⁹ Za izvajanje priporočil, ki jih je izdal Odbor OZN za pravice invalidov za EU, zlasti glede členov 6 (invalidne ženske) in 16 (prepoved izkoriščanja, nasilja in zlorabe).

²⁰ Evropski inštitut za enakost spolov opredeljuje „moškosti“ kot „različna pojmovanja tega, kaj pomeni biti moški, vključno z vzorci vedenja, povezanimi z domnevnim mestom moškega v danem sklopu spolnih vlog in razmerij“, glej: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1285?lang=sl>.

²¹ Mednarodna organizacija dela: Konvencija o nasilju in nadlegovanju (št. 190) ter Priporočilo (št. 206).

²² Direktiva 2006/54/ES o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (preoblikovano).

Spletno nasilje, ki meri na ženske, se je razraslo in ima specifične škodljive posledice. **To je nesprejemljivo. Predstavlja oviro za udeležbo žensk v javnem življenju.** Ustrahovanje, nadlegovanje in zlorabe v družbenih medijih imajo v vsakdanjem življenju žensk in deklet daljnosežne učinke. Komisija bo predlagala **akt o digitalnih storitvah**²³, s katerim bo pojasnila odgovornosti spletnih platform v zvezi z vsebinami, ki jih razširjajo uporabniki. Akt o digitalnih storitvah bo pojasnil, kako naj bi platforme ukrepale v zvezi z nezakonitimi dejavnostmi na spletu in obenem varovale temeljne pravice. Uporabniki in uporabnice morajo imeti tudi možnost, da se zoperstavijo drugim vrstam škodljivih in neprimernih vsebin, ki ne štejejo vedno za nezakonite, vendar pa lahko imajo zelo hude posledice. Da bi Komisija zaščitila varnost žensk na spletu, bo spodbujala razvoj **novega okvira za sodelovanje med spletnimi platformami**²⁴.

Trgovina z ljudmi v veliki večini prizadene ženske in dekleta, tako v EU kot zunaj nje, namen te trgovine pa je večinoma spolno izkoriščanje²⁵. EU obravnava trgovino z ljudmi celovito z usklajevanjem na vseh ustreznih področjih²⁶. Prioriteta pri tem je boj proti nekaznovanosti uporabnikov, izkoriščevalcev in dobičkarjev. Stiska žensk in deklet, ki jih prizadene trgovina z ljudmi, mora biti v središču razvoja politike. Komisija bo v okviru varnostne unije predstavila novo **strategijo EU za odpravo trgovine z ljudmi in strategijo EU za učinkovitejši boj proti spolni zlorabi otrok**.

Za učinkovite politike boja proti nasilju zaradi spola **potrebuje EU celovite, ažurne in primerljive podatke**. Da bi pridobili popolno sliko nasilja zaradi spola, bi bilo treba podatke razčleniti po ustreznih presečnih vidikih in kazalnikih, kot so starost, status invalidnosti, migrantski status in prebivališče v mestnem oziroma podeželskem okolju. **Raziskava, ki bo zajela celotno EU** in ki jo bo usklajeval Eurostat, bo zagotovila podatke o razširjenosti in dinamiki nasilja nad ženskami ter drugih oblik medosebnega nasilja, rezultati pa bodo predstavljeni v letu 2023.

Ovračanje spolnih stereotipov

Spolni stereotipi so temeljni vzrok za neenakost spolov in vplivajo na vsa družbena področja²⁷. Stereotipna pričakovanja, ki temeljijo na ustaljenih spolnih normah, ženske in moške, dekleta in fante, deklice in dečke omejujejo v ambicijah, odločitvah in svobodi, zato jih je treba ovreči. Spolni stereotipi močno prispevajo k spolni plačilni vrzeli. Pogosto so povezani z drugimi stereotipi, na primer stereotipi o rasi ali narodnosti, veri ali prepričanju, invalidnosti, starosti ali spolni usmerjenosti, to pa lahko okrepi negativne učinke stereotipov.

²³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/new-eu-rules-e-commerce>.

²⁴ Na podlagi sodelovanja v okviru internetnega foruma EU, ki je privedlo do sprejetja kodeksa ravnanja EU na področju boja proti nezakonitemu sovražnemu govoru na spletu.

²⁵ V skladu s 6. členom Konvencije Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk se trgovina z ljudmi priznava kot nasilje nad ženskami in dekleti.

²⁶ Izhodišče je Direktiva 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev.

²⁷ Posebni Eurobarometer 465, junij 2017 – glej infografiko.

Umetna inteligenca je postala področje strateškega pomena in ključno gonilo gospodarskega napredka, zato morajo ženske pri njej sodelovati kot raziskovalke, programerke in uporabnice. Morda prinaša rešitve za številne družbene izzive, vendar bi hkrati lahko še povečala spolne neenakosti. Algoritmi in z njimi povezano strojno učenje bi utegnili, če niso dovolj pregledni in trdni, ponavljati in krepiti spolno pristranskost, ki se je programerji morda ne zavedajo ali ki je rezultat specifičnega izbora podatkov. Nova bela knjiga Komisije o umetni inteligenci opredeljuje evropski pristop, ki temelji na vrednotah in temeljnih pravicah EU, vključno z nediskriminacijo in enakostjo spolov²⁸. Prihodnji okvirni program za raziskave in inovacije **Obzorje Evropa**²⁹ bo zagotovil tudi spoznanja in rešitve za obravnavo potencialne spolne pristranskosti umetne inteligence ter za ovračanje spolnih stereotipov na vseh družbenih, gospodarskih in kulturnih področjih, pri tem pa podpiral nepristranske politike, ki temeljijo na dokazih.

Mediji in kulturni sektorji imajo velik vpliv na prepričanja in vrednote ljudi ter na to, kako ljudje dojemajo resničnost, zato so prav tako ključni kanali za spreminjanje stališč in ovračanje stereotipov³⁰. Komisija bo v okviru programa **Ustvarjalna Evropa**³¹ še naprej podpirala projekte, ki spodbujajo enakost spolov, tudi v okviru **Glasba premika Evropo**. Poleg tega bo v okviru podprograma **MEDIA**³² predstavila **strategijo za enakost spolov v avdiovizualni industriji**, kar bo vključevalo finančno podporo, strukturiran dialog ter mentoriranje in usposabljanje režiserk, producentk in scenaristk.

Komisija bo začela **komunikacijsko kampanjo za boj proti spolnim stereotipom, ki bo zajela vso EU**. V kampanji, ki se bo izvajala v sodelovanju z državami članicami, se bodo s presečnim pristopom obravnavala vsa področja življenja, posebna pozornost pa bo posvečena vpetosti mladih.

Komisija namerava ukrepati, kot je navedeno zgoraj, poleg tega pa poziva:

– **Svet, naj:**

- zaključi pristop EU k Istanbulski konvenciji in zagotovi hitro ratifikacijo s strani EU;

– **države članice, naj:**

- ratificirajo in izvajajo Istanbulsko konvencijo;
- ratificirajo in izvajajo Konvencijo Mednarodne organizacije dela o boju proti nasilju in nadlegovanju v svetu dela;
- izvajajo direktivo o pravicah žrtev, direktivo o boju proti spolni zlorabi otrok³³ in drugo ustrezno zakonodajo EU za zaščito žrtev nasilja zaradi spola³⁴;

²⁸ Evropska komisija: White paper on Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust (Bela knjiga o umetni inteligenci – Evropski pristop k odličnosti in zaupanju), COM(2020) 65 final: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme_en.

³⁰ Glej npr. študijo „Gender equality in the media sector“ (Enakost spolov v medijskem sektorju), ki jo je leta 2018 pripravil Odbor za pravice žensk in enakost spolov (FEMM) Evropskega Parlamenta.

³¹ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/node_en.

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/media-sub-programme-creative-europe>.

³³ Direktiva 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji.

- sistematično zbirajo in sporočajo podatke o nasilju zaradi spola ter
- podpirajo civilno družbo in javne službe pri preprečevanju tako nasilja zaradi spola kot spolne stereotipizacije in pri boju proti tema pojavoma, tudi s črpanjem sredstev EU, ki so na voljo v okviru programa za državljane, enakost, pravice in vrednote (2021–2027).

2. Uspevanje v spolno enakostnem gospodarstvu

Uspešna in socialna Evropa je odvisna od nas vseh. Ženske in moški v vsej svoji raznolikosti bi morali imeti enake možnosti za uspeh in ekonomsko neodvisnost, biti za delo enake vrednosti enako plačani, imeti enak dostop do finančnih sredstev in prejemati pošteno pokojnino. Ženske in moški bi si morali enakomerno deliti obveznosti varstva in oskrbe ter finančne obveznosti.

Odpravljanje spolnih vrzeli na trgu dela

Večja udeležba žensk na trgu dela ima močen pozitiven učinek na gospodarstvo, zlasti v razmerah krčenja delovne sile in pomanjkanja kadrov. Obenem opolnomočuje ženske, da si same krojijo življenje, se udeležujejo v javnem življenju in so ekonomsko neodvisne.

Stopnja zaposlenosti žensk v EU je danes večja kot kadar koli³⁵, vendar se številne ženske pri iskanju in ohranjanju zaposlitve še vedno soočajo z ovirami.³⁶ Nekatere ženske so strukturno premalo zastopane na trgu dela³⁷, kar je pogosto posledica presečnosti spola in dodatnih razmer ranljivosti ali marginalizacije, npr. pripadnosti etnični ali verski manjšini³⁸ ali migrantskega izvora.

³⁴ Zlasti Direktivo 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev, Direktivo 2011/99/EU o evropski odredbi o zaščiti, Uredbo (EU) št. 606/2013 o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah in Direktivo Sveta 2004/80/ES o odškodnini za žrtve kaznivih dejanj.

³⁵ Eurostat, 2019, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=sdg_05_30 in https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsi_emp_a&lang=en – glej infografiko.

³⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/35409.pdf> in Agencija za temeljne pravice (FRA): Roma Women in nine EU Member States (Rominje v devetih državah članicah EU), 2019 – glej infografiko.

³⁷ Eurostat: anketa o delovni sili, izračuni na podlagi *lfsa_eegan2* – glej infografiko.

³⁸ Glej na primer ENAR: Racism and discrimination in Employment in Europe 2013-2017 (Rasizem in diskriminacija pri zaposlovanju v Evropi 2013–2017), 2017.

Izboljšanje ravnovesja med poklicnim in zasebnim življenjem delavcev je eden od načinov za odpravo spolnih vrzeli na trgu dela. Kar zadeva skrb za družino, se morata počutiti odgovorna in upravičena oba starša. **Direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja**³⁹ uvaja minimalne standarde za dopust iz družinskih razlogov in prožne ureditve dela za zaposlene ter spodbuja enakomerno delitev obveznosti oskrbe med starši. Komisija bo zagotovila, da bodo države članice to direktivo pravilno **prenesle**⁴⁰ **v svoj pravni red in jo izvajale**, da se moškim in ženskam omogoči enak uspeh tako v osebnem kot v poklicnem življenju, države članice pa poziva, naj pri pregledu svojih politik presežejo te minimalne standarde. Prav tako bi morale države članice zagotoviti, da bi kakovostne rešitve, na primer za otroško varstvo, dosegle tudi manj poseljena območja v Evropi. Komisija bo v okviru svoje uprave spodbujala in spremljala enako uporabo prožnih ureditev dela s strani vseh zaposlenih⁴¹.

Izzivi, s katerimi se države članice soočajo na področju enakosti spolov, zlasti v zvezi s trgom dela, socialno vključenostjo in izobraževanjem, se bodo še naprej spremljali v okviru **evropskega semestra**⁴². Prek pregleda socialnih kazalnikov se v okviru evropskega semestra spremljajo tudi ti vidiki evropskega stebra socialnih pravic⁴³. Pri evropskem semestru se od cikla 2019–2020 v poročilih o državah spremljajo tudi uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja, vključno s ciljem glede enakosti spolov (cilj št. 5), in možnosti, kako lahko gospodarske politike in politike zaposlovanja prispevajo k uresničevanju teh ciljev.

Države članice lahko pri upoštevanju vidika spola v javni upravi, državnem proračunu in finančnem upravljanju podpira **program za podporo strukturnim reformam**. Poleg tega lahko ta program prispeva k nacionalnim strukturnim reformam v državah članicah, da bodo **odpravile spolno vrzel pri zaposlenosti** in obravnavale problematiko večjega deleža žensk, ki živijo v revščini, zlasti v starejši populaciji.

Socialne in ekonomske politike ter sistemi obdavčitve in socialne zaščite ne bi smeli ohranjati strukturnih spolnih neenakosti, ki temeljijo na tradicionalnih spolnih vlogah v delovnem in zasebnem življenju. Komisija bo pripravila smernice za države članice o tem, kako lahko nacionalni sistemi obdavčenja in socialnih prejemkov vplivajo na **finančne dejavnike, ki imajo spodbujevalni ali pa odvračilni učinek na prejemnike in prejemnice drugega dohodka v gospodinjstvu**.

³⁹ Direktiva (EU) 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev.

⁴⁰ Države članice morajo direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja v svoj pravni red prenesti do 2. avgusta 2022 (oziroma do 2. avgusta 2024, kar zadeva plačilo zadnjih dveh tednov minimalnega dvomesečnega starševskega dopusta).

⁴¹ Za obstoječe ukrepe glej Evropska komisija: Diversity and Gender Equality Report 2019 (Poročilo o raznolikosti in enakosti spolov 2019), interni dokument.

⁴² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_sl.

⁴³ Izrecno se na enakost spolov nanaša 2. načelo stebra, več drugih načel pa obravnava s spolom povezane izzive: enake možnosti (3. načelo), usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja (9. načelo), otroško varstvo in podporo za otroke (11. načelo), dohodke in pokojnine za starejše (15. načelo) in dolgotrajno oskrbo (18. načelo).

V svetovnem merilu je v podjetjih tveganega ali zasebnega kapitala le **vsaka deseta** oseba, ki sprejema odločitve, ženska, čeprav je v zasebnih skladih, ki so pri delovanju pozorni na spol, med družbenicami in družbeniki **72%** žensk.

Skoraj **92%** vložena kapitala v Evropi prejmejo podjetja, ki so jih ustanovile skupine, sestavljene izključno iz moških.

Opolnomočenje žensk na trgu dela pomeni tudi, da se jim omogoči, da **uspejo kot vlagateljice in podjetnice**⁴⁴. Kohezijska politika EU podpira žensko podjetništvo, njihovo (ponovno) vključevanje na trg dela ter enakost spolov v specifičnih, tradicionalno moških sektorjih. V okviru programa Obzorje Evropa, natančneje **Evropskega sveta za inovacije**, bodo razviti usmerjeni ukrepi za spodbujanje udeležbe žensk v inovacijah, vključno s pilotnim projektom leta 2020 za spodbujanje zagonskih podjetij in inovativnih malih in srednjih podjetij, ki jih vodijo ženske⁴⁵. Komisija bo tudi spodbujala prisotnost žensk na odločevalskih položajih v skladih zasebnega in tveganega kapitala ter prek **programa InvestEU** podpirala naložbene sklade s portfelji, razpršenimi po spolu, da bi se v Evropi mobilizirale zasebne in javne naložbe za bolj trajnostno, vključujočo in inovativno rast.

Doseganje enake udeležbe v vseh gospodarskih sektorjih

Čeprav ima v **Evropi univerzitetno diplomu več žensk kot moških**, so ženske premalo zastopane v bolj plačanih poklicih⁴⁶. Na slabše plačanih delovnih mestih in v slabše plačanih sektorjih ter na nižjih položajih so pogosteje zaposlene ženske kot moški⁴⁷. K temu med drugim prispevajo diskriminatorne družbene norme in stereotipi o znanju in spretnostih žensk in moških ter podcenjenost dela žensk.

Med najbolj uspešnimi študenti in študentkami matematike ali naravoslovnih znanosti v državah OECD **vsak četrti** fant pričakuje, da bo postal inženir ali znanstvenik, medtem ko taka pričakovanja goji le **vsako šesto** dekle; **vsako tretje** dekle pričakuje, da se bo zaposlilo v zdravstvenem poklicu, medtem ko to pričakuje le **vsak osmi** fant.

V digitalnem sektorju je zaposlenih **3,1 krat** več moških kot žensk.

V stroki, ki se ukvarja s programiranjem umetne inteligence, je le **22%** žensk.

⁴⁴ Mednarodna finančna korporacija: Moving toward gender balance in private equity and venture capital (Približevanje uravnoveženosti spolov v zasebnem in tveganem kapitalu), 2019; Biegel, S., Hunt, S. M., Kuhlman, S.: Project Sage 2.0 – Tracking venture capital with a gender lens (Projekt Sage 2.0 – Spremljanje tveganega kapitala iz perspektive spola), 2019; in Atomico, State of European Tech 2019 Report (poročilo o stanju evropske tehnologije za leto 2019), dostopno na: <https://2019.stateofeuropeantech.com/chapter/state-european-tech-2019/article/executive-summary> – glej infografiko.

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm>.

⁴⁶ Poročilo PISA 2019,

<http://www.oecd.org/pisa/PISA%202018%20Insights%20and%20Interpretations%20FINAL%20PDF.pdf>;

Evropska komisija: Women in the Digital Age (Ženske v digitalni dobi) – končno poročilo, 2018; in Svetovni gospodarski forum: Global Gender Gap Report (Poročilo o spolni plačilni vrzeli na svetovni ravni), 2020 – glej infografiko.

⁴⁷ Eurostat: A decomposition of the unadjusted gender pay gap using Structure of Earnings Survey data (Razčlenitev neprilagojene spolne plačilne vrzeli ob uporabi podatkov iz ankete o strukturi plač), statistični delovni dokument, 2018.

Digitalni prehod je v tem kontekstu nadvse pomemben. Glede na hitro preobrazbo in digitalizacijo gospodarstva in trga dela so danes na 90 % delovnih mest potrebna osnovna digitalna znanja in spretnosti⁴⁸. Ženske predstavljajo le 17 % vseh, ki študirajo ali so zaposleni na področju IKT⁴⁹ v EU⁵⁰, v NTIM⁵¹ pa je diplomantk⁵² le 36 %, čeprav dekleta v računalniški pismenosti dosegajo boljše rezultate kot fantje⁵³. Ta vrzel in paradoks bosta obravnavana v posodobljenem **akcijskem načrtu za digitalno izobraževanje** in z izvajanjem **ministrske izjave o zavezi glede žensk na digitalnem področju**⁵⁴. **Preglednica o ženskah na digitalnem področju** se bo uporabljala bolj sistematično.

Posodobljeni program znanj in spretnosti za Evropo bo prispeval k obravnavi horizontalne segregacije, stereotipizacije in spolnih vrzeli pri izobraževanju in usposabljanju. Predlog Komisije za **priporočilo Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju** bo podpiral bolj uravnoteženo zastopanost spolov v poklicih, ki so tradicionalno moški ali ženski, in obravnaval spolne stereotipe. Da bi se zagotovile enake možnosti, bo **okrepljeno jamstvo za mlade** tudi izrecno zajelo ženske, ki niso zaposlene, se ne izobražujejo ali usposablajo.

V prihodnjem **sporočilu Komisije o evropskem izobraževalnem prostoru** bo enakost spolov opredeljena kot eden ključnih elementov. Prenovljeni **strateški okvir za enakost spolov v športu** bo spodbujal udeležbo žensk in deklet v športu in telesnih dejavnostih ter uravnoteženo zastopanost spolov na vodstvenih položajih v športnih organizacijah.

Obravnavanje spolne vrzeli pri plačilih in pokojninah

Načelo enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti je zapisano v Pogodbah od leta 1957 in se odraža v pravu EU. Zagotavlja pravna sredstva v primeru diskriminacije. Kljub temu ženske v povprečju še vedno zaslužijo manj kot moški⁵⁵. Spolna vrzel pri zaposlenosti in plačilu, ki se nabere prek življenja, privede do še večje vrzeli pri pokojninah, tako da je tveganje revščine v starosti pri ženskah večje kot pri moških.

Da bi **odpravili spolno plačilno vrzel**, moramo obravnavati vse njene temeljne vzroke, med katerimi so manjša udeležba žensk na trgu dela, nevidno in neplačano delo, pogostejša

⁴⁸ Evropska komisija: ICT for Work: Digital Skills in the Workplace (IKT pri delu: Digitalna znanja in spretnosti na delovnem mestu), 2017.

⁴⁹ Informacijska in komunikacijska tehnologija.

⁵⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180425-1>.

⁵¹ Naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika.

⁵² <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/9540ffa1-4478-11e9-a8ed-01aa75ed71a1>.

⁵³ 2018 International Computer and Information Literacy Study (ICILS) (Mednarodna študija računalniške in informacijske pismenosti iz leta 2018).

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-countries-commit-boost-participation-women-digital>.

⁵⁵ Eurostat, 2018, dostopno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/SDG_05_20?lang=en; https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_pnp13&lang=en in https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_pnp14&lang=en – glej infografiko.

uporaba skrajšanega delovnega časa⁵⁶ in pogostejše odločitve za prekinitve poklicne poti, vertikalna in horizontalna segregacija, ki temelji na spolnih stereotipih, ter diskriminacija.

Če so informacije o ravneh plačil dostopne, je lažje opaziti vrzeli in diskriminacijo. Veliko žensk zaradi pomanjkanja preglednosti ne ve ali ne more dokazati, da so plačane premalo. Komisija bo **do konca leta 2020 predlagala zavezujoče ukrepe o preglednosti plačil**.

Ta pobuda bo okrepila pravice zaposlenih, da bodo lahko dobili več informacij o ravneh plačil, vendar pa bi lahko pomenila večjo upravno breme za delodajalce. Da bi našli pravo ravnotežje za tak ukrep EU, je zelo pomembno, da se posvetujemo s socialnimi partnerji in upravami držav članic ter jim prisluhnemo. Komisija je opravila temeljito oceno obstoječega okvira za enako plačilo za enako delo ali delo enake vrednosti⁵⁷. Istočasno s sprejetjem te strategije začneja **široko in vključujoče posvetovanje**⁵⁸, v katero bodo vključeni javnost, države članice in socialni partnerji. Ponovno bo začela razpravo s **socialnimi partnerji** o tem, kako izboljšati enakost spolov v svetu dela, tudi v njihovih strukturah, in jih spodbujala, da okrepijo prizadevanja za odpravo spolne vrzeli pri zaposlenosti in plačilih.

Manjši zaslužek, večja koncentracija žensk v segmentu dela za krajši delovni čas in prekinitve poklicne poti v povezavi z oskrbovalskimi obveznostmi žensk bistveno prispevajo k **spolni vrzeli pri pokojninah**. Komisija bo v **poročilu o ustreznosti pokojnin**, ki ga bo objavila v letu 2021, v sodelovanju z Odborom Sveta za socialno zaščito ocenila, kako so v pokojninskih sistemih tveganja in viri razporejeni med ženske in moške. Da bi zaščitila pokojninske pravice in spodbudila enako porazdelitev odgovornosti oskrbe med ženskami in moškimi, bo skupaj z državami članicami in deležniki proučila možnost uvedbe **pokojninskih dobropisov za prekinitve poklicne poti zaradi oskrbe v načrtih poklicnega pokojninskega zavarovanja**, kakor je priporočila skupina na visoki ravni za pokojnine⁵⁹.

Odpravljanje spolne vrzeli pri oskrbi

Težko je uskladiti uspeh na delovnem mestu in obveznosti oskrbe v družini, še posebej ženskam. Ženske se pri odločanju za delo in za obliko dela pogosto ravnajo po svojih obveznostih oskrbe in po tem, ali in kako si te obveznosti delijo s partnerjem. Ta razpetost je posebej izražena pri samohranilskih starših, ki so večinoma ženske⁶⁰, in pri ljudeh, ki živijo na oddaljenih podeželskih območjih, kjer podpornih rešitev pogosto ni. Ženske nosijo tudi nesorazmerno breme neplačanega dela, ki predstavlja občuten del gospodarske dejavnosti⁶¹.

Enaka porazdelitev obveznosti oskrbe v družini je bistvena, prav tako pa je bistvena razpoložljivost otroškega varstva, socialnega varstva in gospodinjskih storitev, zlasti za

⁵⁶ Eden od razlogov je dejstvo, da ženske v povprečju opravijo manj ur plačanega dela kot moški: v vsej EU za krajši delovni čas dela le 8 % moških in skoraj tretjina žensk (31 %) – glej Eurostat, 2018, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190621-1>.

⁵⁷ Ocena ustrezne določbe Direktive 2006/54/ES o uresničevanju načela o enakem plačilu za enako delo ali delo enake vrednosti iz Pogodbe, SWD(2020) 50; Poročilo o izvajanju akcijskega načrta EU za obdobje 2017–2019 o spoprijemanju z razliko v plačah med spoloma, COM(2020) 101.

⁵⁸ Objavljeno bo skupaj s to strategijo.

⁵⁹ Končno poročilo strokovne skupine na visoki ravni za pokojnine, december 2019,

<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3589>.

⁶⁰ Maldonado, L. C., in Nieuwenhuis, R.: Family policies and single parent poverty in 18 OECD countries, 1978–2008 (Družinske politike in revščina samohranilskih staršev v 18 državah OECD, 1978–2008). *Community, Work & Family*, 18(4): 395 in 65.

⁶¹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---cabinet/documents/publication/wcms_713376.pdf.

samohranilske starše⁶². Nezadostna razpoložljivost kakovostnih in cenovno dostopnih storitev formalne oskrbe je eden ključnih dejavnikov spolne neenakosti na trgu dela⁶³. Vlaganje v storitve oskrbe je zato pomembno za podpiranje žensk pri udeležbi v plačanem delu in pri njihovem poklicnem razvoju. Predstavlja tudi potencial za ustvarjanje delovnih mest tako za ženske kot za moške.

Ženske v EU porabijo za oskrbo in gospodinjstvo delo **22 ur** na teden, moški pa le **9 ur**.

80% oskrbe v EU je neformalne, to pa v **75%** zagotavljajo ženske. Mnoge med njimi so migrantskega izvora.

Barcelonski cilji⁶⁴ za zagotavljanje ureditev predšolske vzgoje in otroškega varstva so večinoma doseženi, a nekatere države članice precej zaostajajo. Komisija bo zato predlagala revizijo barcelonskih ciljev, da se na področju predšolske vzgoje in varstva zagotovi nadaljnja navzgor usmerjena konvergenca med državami članicami. Poleg tega se bo predlog Komisije za **jamstvo za otroke** v letu 2021 osredotočil na najpomembnejše ovire za dostop otrok do storitev, ki jih potrebujejo za dobrobit in osebni razvoj, namen tega pa je prekiniti krog revščine in zmanjšati neenakosti.

Komisija bo še naprej podpirala **prizadevanja držav članic za izboljšanje razpoložljivosti in cenovne dostopnosti kakovostnega varstva in oskrbe** za otroke in druge vzdrževane osebe z naložbami iz Evropskega socialnega sklada plus, Evropskega sklada za regionalni razvoj, programa InvestEU in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Komisija bo konec leta 2020 začela postopek posvetovanja o **zeleni knjigi o staranju**, posvetovanje pa se bo osredotočalo na dolgotrajno oskrbo, pokojnine in aktivno staranje.

Komisija namerava ukrepati, kot je navedeno zgoraj, poleg tega pa države članice poziva, naj:

- v svoj pravni red prenesejo direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter pravilno izvajajo zakonodajo EU o enakosti spolov in delu⁶⁵;
- ukrepajo na podlagi sklepov Sveta iz junija 2019 „Odpravljanje plačne vrzeli med spoloma: Ključne politike in ukrepi“;
- zagotovijo ustrezne naložbe v predšolsko vzgojo in storitve varstva, oskrbe ter dolgotrajne oskrbe, tudi iz razpoložljivega financiranja EU; in
- izvajajo ministrsko izjavo o zavezi glede žensk na digitalnem področju.

3. Enakost pri vodenju v celotni družbi

⁶² Eurofound: Striking a balance: Reconciling work and life in the EU (Vzpostavitev ravnotežja med delom in življenjem v EU), 2018 – glej infografiko.

⁶³ Hoffmann, F., & Rodrigues, R.: Informal carers: who takes care of them? (Neformalni oskrbovalci: kdo skrbi zanje?), poročilo o politikah, april 2010, Evropski center za socialno politiko in raziskave, Dunaj – glej infografiko.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcn_objectives-report2018_web_en.pdf.

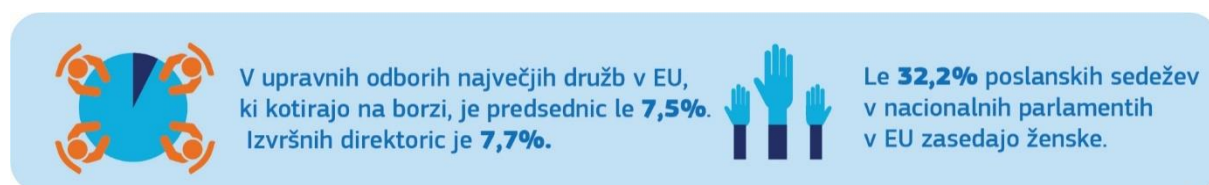
⁶⁵ Sem sodijo prenovljena direktiva o enakosti spolov pri zaposlovanju in poklicnem delu, direktive o enakosti spolov pri samozaposlitvi, pri dostopu do blaga in storitev ter pri socialni varnosti, direktiva o varstvu žensk med nosečnostjo in materinstvom, direktiva o delu s krajšim delovnim časom, direktiva o preglednih in predvidljivih delovnih pogojih, priporočilo o dostopu do socialne zaščite in priporočilo o organih za enakost.

Podjetja, skupnosti in države bi morale voditi tako ženske kot moški, v vsej svoji raznolikosti. To, ali ste ženska ali moški, ne bi smelo vplivati na vašo poklicno pot.

Doseganje uravnotežene zastopanosti spolov pri odločanju in v politiki

Na vodilnih položajih je še vedno veliko premalo žensk. To velja tako za politiko, vladne agencije in najvišja sodišča kot za upravne odbore družb. To velja celo tam, kjer na nižjih ravneh obstaja enakost spolov. Če so na najvišjih položajih že dolgo izključno moški, to vpliva na vzorec zaposlovanja naslednikov, čeprav včasih le zaradi nezavedne pristranskosti.

Vodenje je lahko uspešno le, če so v njem zastopane tako ženske kot moški. **Za rešitev kompleksnih izzivov, s katerimi se danes soočajo odločevalci in odločevalke, potrebujemo vključujoče in raznoliko vodenje.** Da bi prišle do izraza nove zamisli in inovativni pristopi, ki bolje strežejo dinamični in uspešni družbi EU, je nujno treba dopustiti več vključevalnosti in raznolikosti. Državljanke in državljanom iz vseh družbenih okolij je treba omogočiti, da odločilno sodelujejo v družbi; to je nujen predpogoj za dobro delujočo demokratično družbo in vodi k učinkovitejšemu snovanju politik⁶⁶.

Širok razpon talentov ter znanj in spretnosti prispeva k boljšemu odločanju in upravljanju podjetij ter spodbuja gospodarsko rast⁶⁷. Kljub napredku v zadnjih letih so ženske na odločevalskih položajih v evropskih podjetjih in industriji še vedno preslabo zastopane⁶⁸.

Komisija si bo, da bi pripomogla k preboju steklenega stropa, prizadevala za sprejetje predloga **direktive o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov v upravnih odborih podjetij⁶⁹** iz leta 2012, ki določa cilj najmanj 40-odstotnega deleža nezadostno zastopanega spola med neizvršnimi člani in članicami upravnih odborov⁷⁰.

Hkrati s tem bo Komisija spodbujala izmenjavo dobrih praks za uravnoteženost spolov med izvršnimi člani in članicami upravnih odborov in na vodstvenih položajih ter predstavila primere nacionalnih ali regionalnih projektov, ki jih vodijo vlade, civilna družba ali zasebni sektor. Prostor za izmenjavo dobrih praks bo nudila **platforma EU za listine o**

⁶⁶ Zbirka statističnih podatkov o spolu Evropskega inštituta za enakost spolov: nacionalni parlamenti: enodomni, spodnji dom (2019) – glej infografiko.

⁶⁷ Mednarodna organizacija dela: The business case for change (Poslovni razlogi za spremembo), 2019; McKinsey, Women Matter report (poročilo o pomembnosti žensk), 2017; Catalyst: Why Diversity and Inclusion Matter (Zakaj sta pomembna raznolikost in vključevanje), 2018; Rohini Anand, Gender-Balanced Teams Linked to Better Business Performance: A Sodexo Study (študija Sodexo o povezavi med spolno uravnoteženostjo kolektivov in večjo učinkovitostjo poslovanja), 2016;

⁶⁸ Zbirka statističnih podatkov o spolu Evropskega inštituta za enakost spolov: ženske in moški v odločanju, 2019 – glej infografiko.

⁶⁹ COM(2012) 614 final.

⁷⁰ Pozitivni rezultati so vidni v več državah, ki so uvedle ustrezne zakonodajne ukrepe, vključno s Francijo, Italijo, Belgijo in Nemčijo ter bolj nedavno Avstrijo in Portugalsko. Glej <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2019-report/more-gender-equality-corporate-boards-only-few-member-states>.

raznolikosti⁷¹. Komisija bo še naprej sodelovala s projekti na ravni EU, kot je evropski indeks raznolikosti spolov⁷².

Enake možnosti pri udeležbi so bistvene za predstavniško demokracijo na vseh ravneh – evropski, nacionalni, regionalni in lokalni. Komisija bo v sodelovanju z Evropskim parlamentom, nacionalnimi parlamenti, državami članicami in civilno družbo, tudi s financiranjem in spodbujanjem dobrih praks, ženske spodbujala, da volijo in kandidirajo na **volitvah v Evropski parlament leta 2024**. Evropske politične stranke, ki prosijo za sredstva EU, se spodbujajo k preglednosti o uravnoteženi zastopanosti spolov v njihovem članstvu⁷³.

Na volitvah v Evropski parlament leta 2019 so ženske zasedle **39%** poslanskih sedežev, v letu 2014 pa **37%**.

V Komisiji Ursule von der Leyen je delež komisark največji doslej.

Za uravnoteženo zastopanost spolov na vodstvenih položajih bi si morale prizadevati tudi **institucije in organi EU**. Komisija bo dajala zgled. Po zaslugi odločnega poziva predsednice von der Leyen k dosegu **uravnoteženosti spolov v komisarskem kolegiju**, je delež komisark najvišji doslej. Komisija namerava doseči **50-odstotno uravnoteženost spolov** na vseh svojih vodstvenih ravneh do konca leta 2024⁷⁴. Podporni ukrepi bodo vključevali kvantitativne cilje za imenovanja žensk in programe za razvoj vodstvenih veščin.⁷⁵ Komisija bo tudi okrepila napore za doseg večjega deleža **vodstvenih delavk na agencijah EU**⁷⁶ in bo zagotavljala uravnoteženo zastopanost spolov pri govornicah in govornikih ter panelnih razpravljavcih in razpravljavkah na konferencah, ki jih organizira.

Komisija bo države članice podpirala pri razvoju in izvajanju učinkovitejših **strategij za povečanje števila žensk na odločevalskih položajih**, tudi prek programa za vzajemno učenje na področju enakosti spolov⁷⁷. Prav tako bo **razširjala podatke in analizo trendov o zastopanosti žensk in moških na odločevalskih položajih**, pri čemer bo sodelovala z Evropskim inštitutom za enakost spolov.

Komisija namerava ukrepati, kot je navedeno zgoraj, poleg tega pa poziva:

– **Evropski parlament in Svet, naj:**

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management/eu-platform-diversity-charters_sl.

⁷² Med relevantnimi projekti je „European Women on Boards“ (Evropejke v upravnih odborih): <https://europeanwomenonboards.eu/>.

⁷³ Uredba (EU, Euratom) 2018/673 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 1141/2014 o statutu in financiranju evropskih političnih strank in evropskih političnih fundacij, uvodna izjava 6.

⁷⁴ V letu 2019 so 41% vodstvenih položajev na Komisiji zasedale ženske (leta 2014 je bilo na takih položajih le 30% žensk). Med temi je bilo v višjem vodstvu 37% žensk (prej 27%), v srednjem vodstvu pa 42% (prej 31%).

⁷⁵ Za obstoječe ukrepe: Evropska komisija: Diversity and Gender Equality Report 2019 (Poročilo o raznolikosti in enakosti spolov za leto 2019), Bruselj, 6. november 2019.

⁷⁶ Trenutno več kot tri četrtine agencij EU vodijo moški.

⁷⁷ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/who-we-work-gender-equality/mutual-learning-programme-gender-equality_en.

- sprejmeta predlog direktive o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov v upravnih odborih podjetij ter
- sprejmeta ukrepe za zagotavljanje uravnotežene zastopanosti spolov na vseh vodstvenih ravneh in položajih;

– **države članice, naj:**

- v svoj pravni red prenesejo direktivo o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov v upravnih odborih podjetij, ko bo sprejeta, nato pa jo izvajajo, ter
- razvijajo in izvajajo strategije za povečanje števila žensk na odločevalskih položajih v politiki in pri oblikovanju politik.

4. Vključevanje vidika spola in presečnosti v politikah EU

Ključnim izzivom, ki zadevajo današnjo EU, vključno z zelenim in digitalnim preходом ter demografskimi spremembami, je skupna razsežnost spola. Vključevanje vidika spola v vse politike in procese EU je bistveno za doseg cilja enakosti spolov.

Vključevanje vidika spola zagotavlja, da politike in programi v največji možni meri izkoristijo potencial vsakogar – žensk in moških ter deklet in fantov v vsej njihovi raznolikosti. Cilj je pravična in spolno enakostna prerazporeditev moči, vpliva in virov, pri čemer se odpravlja neenakost, spodbuja pravičnost in ustvarjajo priložnosti.

Komisija bo **razsežnost spola vključila v vse pomembnejše pobude svojega mandata**, pri čemer jo bosta pomembno podpirali prva komisarka za enakost s samostojno listnico in **Projektna skupine za enakost**⁷⁸, ki jo sestavljajo predstavnice in predstavniki vseh služb Komisije in Evropske službe za zunanje delovanje. Projektna skupina bo skrbela, da se bo enakost, vključno z enakostjo spolov, upoštevala tako na operativni kot na tehnični ravni.

Prihodnje politike v okviru **evropskega zelenega dogovora**, na primer **val prenove stavb** ali **strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam**, imajo lahko na ženske drugačen učinek kot na moške⁷⁹. Kar zadeva **podnebne spremembe** in spremembo odnosa do njih, je bila vodilna vloga mladih žensk izjemno pomembna. Zelene politike za obvladovanje podnebnih sprememb ne vplivajo enako na ženske in moške (podnebne begunke imajo manj možnosti kot podnebni begunci), podobno pa je pri čistem prehodu (ženske so bolj prizadete zaradi energijske revščine) in prometu brez emisij (več žensk uporablja javni prevoz). Obravnavanje razsežnosti spola ima zato lahko ključno vlogo pri izkoriščanju celotnega potenciala teh politik.

Nadaljnji primer je **digitalizacija**, ki bo bistveno spremenila način življenja nas samih in naših otrok. V tem prehodu je bistveno, da pri gradnji te prihodnosti sodelujejo tudi ženske ter da se za digitalno področje usposobi veliko več deklet kot danes, da bodo lahko sodelovale v razvoju jutrišnjega digitalnega sveta.

⁷⁸ Projektna skupina bo skrbela za upoštevanje enakosti v zvezi s šestimi vidiki diskriminacije: spolom, raso ali narodnostjo, vero ali prepričanjem, invalidnostjo, starostjo ali spolno usmerjenostjo.

⁷⁹ V obeh primerih bo posebna pozornost, namenjena starejšim (v smislu prenove, ki bo kos času, ali – v primeru politik za prilagoditev podnebnim spremembam – ukrepov za izboljšanje hidracije med vročinskimi valovi), imela pozitiven učinek še posebej za ženske, saj te predstavljajo večino starejšega prebivalstva.

Kar zadeva **zdravje**, ženske in moške prizadenejo spolno specifična zdravstvena tveganja. Razsežnost spola bo vključena v načrt EU za boj proti raku, ki bo predstavljen v letu 2020. Države članice in deležniki se bodo spodbujali k redni izmenjavi dobrih praks o spolnih vidikih zdravja, vključno s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami.

Agenda EU o drogah za obdobje 2021–2025, ki bo sprejeta v letu 2020, bo obravnavala spolno specifične izzive, s katerimi se pri zlorabi snovi soočajo ženske in dekleta.

Presečnost spola z drugimi razlogi za diskriminacijo bo obravnavana v vseh politikah EU. Ženske so heterogena skupina in se lahko soočajo s presečno diskriminacijo zaradi več osebnih značilnosti. Migrantka z invalidnostjo se na primer lahko sooča z diskriminacijo iz treh ali več razlogov. Zakonodaja in politike EU ter njihovo izvajanje bi se zato morali odzivati na specifične potrebe in okoliščine žensk, deklet in deklic v različnih skupinah. Prihodnji akcijski načrt za integracijo in vključevanje ter strateški okvirji EU za invalidnost, LGBTI+, vključevanje Romov in pravice otrok bodo povezani s to strategijo in med seboj. Poleg tega bo presečni vidik vedno upošteval v politikah enakosti spolov.

5. Ukrepi financiranja za napredek v enakosti spolov v EU

Predlogi Komisije za večletni finančni okvir zagotavljajo vključevanje razsežnosti spola v celotnem finančnem okviru, natančneje v raznih instrumentih financiranja in proračunskih jamstev EU, zlasti v **Evropskem socialnem skladu plus, Evropskem skladu za regionalni razvoj, programu Ustvarjalna Evropa, Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, Kohezijskem skladu in programu InvestEU.** Financiranje bo podpiralo ukrepe za spodbujanje udeležbe žensk na trgu dela ter usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, naložbe v varstvo in oskrbo, podporo podjetnicam, boj proti spolni segregaciji v nekaterih poklicih ter obravnavanje neuravnotežene zastopanosti deklet in fantov na nekaterih področjih izobraževanja in usposabljanja.

Predlagana uredba o skupnih določbah⁸⁰ vključuje **specifične „omogočitvene pogoje“**, kar državam članicam nalaga vzpostavitev **nacionalnega strateškega okvira za enakost spolov** kot predpogoja za uporabo teh sredstev pri naložbah v izboljšanje spolne uravnoteženosti na trgu dela, usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ali infrastrukturo otroškega varstva. Drug **horizontalni „omogočitveni pogoj“** za učinkovito izvajanje **Listine o temeljnih pravicah** vključuje enakost spolov kot eno ključnih načel in se uporablja za vse naložbe v okviru te uredbe.

Organizacije civilne družbe in javne institucije, ki izvajajo specifične ukrepe, vključno s preprečevanjem nasilja zaradi spola in bojem proti njemu, bodo lahko zaprosile za namenska finančna sredstva za svoje projekte v okviru **programa za državljane, enakost, pravice in vrednote.** Posebno pozornost je treba nameniti ženskam, dekletom in deklicam na področju azila in migracij. Komisija bo prek **Sklada za azil in migracije** države članice spodbujala k sprejemanju ciljnih ukrepov za podporo specifičnim potrebam žensk v azilnem postopku ter ukrepov, ki podpirajo integracijo žensk v novo družbo. Poleg tega bo sklad omogočil okrepitev zaščite ranljivih skupin, vključno z ženskami, ki so žrtve nasilja zaradi spola v okoliščinah azila in migracij.

Novi ukrepi za krepitev enakosti spolov bo Komisija v okviru programa **Obzorje Evropa** uvedla tudi na področju raziskav in inovacij; predvideni sta na primer možnost, da se od

⁸⁰ COM(2018) 375 final.

prosilcev zahteva **načrt za enakost spolov**, in pobuda za povečanje števila novih tehnoloških zagonskih podjetij, ki jih vodijo ženske. Na voljo bodo tudi sredstva za raziskave na področju spola in presečne raziskave.

V okviru **skupne kmetijske politike** bodo med drugim na voljo sredstva za povečanje podjetniškega znanja žensk in njihove udeležbe v odločanju ter za naložbe v razvoj osnovnih storitev na podeželskih območjih. Tudi v okviru naslednjega **Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo** za obdobje 2021–2027 se za opolnomočenje žensk načrtuje razpis za ženske v „modrem gospodarstvu“⁸¹.

Strategija za vključevanje in raznolikost za prihodnji **program Erasmus+** bo zagotovila smernice o tem, kako bi lahko program prispeval k odpravljanju spolnih neenakosti na vseh področjih izobraževanja in usposabljanja, mladih in športa.

Smernice Komisije o **družbeno odgovornem javnem naročanju** bodo preprečevale diskriminacijo in spodbujale enakost spolov pri javnih razpisih.

Komisija bo v skladu s številnimi pozivi več držav članic in Evropskega parlamenta⁸² **preučila učinek svojih dejavnosti po spolu in možne ukrepe za merjenje odhodkov v zvezi z enakostjo spolov na ravni programov** v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. K temu bo prispeval izid nedavno začete revizije Računskega sodišča o tem, kako je bil za spodbujanje enakosti v **proračunu upoštevan vidik spola**. To bo izboljšalo upoštevanje vidika spola v proračunskem postopku Komisije in še povečalo prispevek oblikovanja politik in dodeljevanja virov k ciljem enakosti spolov.

6. Ukrepi za enakost spolov in opolnomočenje žensk po svetu

Spolna neenakost je svetovni problem. Enakost spolov in opolnomočenje žensk sta med osnovnimi cilji zunanjega delovanja EU. Pomembno je, da so ukrepi notranjega in zunanjega delovanja EU na tem področju skladni in da se vzajemno krepijo. EU spodbuja enakost spolov in opolnomočenje žensk v svojih mednarodnih partnerstvih, političnih dialogih in dialogih o človekovih pravicah s tretjimi državami, svoji trgovinski ter sosedski in širitveni politiki, tudi v okviru pristopnih pogajanj in stabilizacijsko-pridružitvenega procesa. Poleg tega so ukrepi v zvezi s spolom vključeni v ukrepanje EU v nestabilnih, konfliktnih in izrednih razmerah.

Akcijski načrt za enakost spolov in krepitev vloge žensk (2016–2020) (GAP II)⁸³ se osredotoča na končanje nasilja nad ženskami in dekleti ter spodbuja ekonomsko in socialno opolnomočenje žensk in zagotavlja spoštovanje njihovih človekovih, političnih in državljanskih pravic. Na podlagi dosežkov in izkušenj se bo **v letu 2020 začel izvajati GAP III**, ki bo uporabljal celovit pristop in bo skladen s prednostnimi nalogami te strategije, saj bo vse njene relevantne elemente vključil v zunanje delovanje EU.

EU bo še naprej podpirala človekove pravice žensk, zagovornike teh pravic, spolno in reproduktivno zdravje in pravice žensk ter prizadevanja za zaježitev spolnega nasilja in nasilja

⁸¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/how-big-eus-blue-economy-eu-report-potential-coasts-and-oceans-provide-sustainable-economic-growth>.

⁸² http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/FEMM/DV/2018/09-03/20180828DraftResolutionGenderBudgetingintheEUBudget-thewayforward_EN.pdf.

⁸³ <https://europa.eu/capacity4dev/articles/eu-gender-action-plan-ii-how-eu-delegations-contribute-gender-equality-worldwide>.

zaradi spola po vsem svetu, tudi v nestabilnih, konfliktnih in izrednih razmerah. Izvajati je začela **podob Spotlight**, ki je skupni globalni program EU in ZN s skupno dodelitvijo sredstev EU v vrednosti 500 milijonov EUR za odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami, dekleti in deklicami. EU v letu 2020 začne **kampanjo #WithHer** za ovračanje škodljivih spolnih norm in stereotipov, zaradi katerih se nadaljuje nasilje nad ženskami po vsem svetu. EU bo v letu 2020 sprejela **akcijski načrt za človekove pravice in demokracijo (2020–2024)**, Še naprej pa bo izvajala tudi **strateški pristop EU k vprašanju žensk, miru in varnosti ter akcijski načrt v zvezi s tem** za obdobje 2019–2024⁸⁴.

Komisija bo še naprej dejavno spodbujala enakost spolov v **trgovinski politiki**, tudi v okviru svojega dejavnega prizadevanja v zvezi s tem vprašanjem v Svetovni trgovinski organizaciji. Še naprej bo zbirala podatke po spolu, da bi v trgovinskih sporazumih zagotovila ustrezno obravnavo vidikov spola v trgovini in da bi upoštevala različen učinek trgovinskih pobud po spolu.

V partnerskih državah bo EU uporabila **načrt za zunanje naložbe**, da bi spodbudila podjetništvo žensk in njihovo udeležbo na trgu dela. Instrument za finančno vključevanje žensk je na primer namenjen zagotovitvi 100 milijonov EUR za dostop žensk do finančnih sredstev. Tudi **strategija EU za Afriko** se bo v letu 2020 osredotočila na enakost spolov in opolnomočenje žensk.

V zunanjih politikah EU se vključevanje vidika spola uporablja v proračunskem postopku prek zaveze za zagotovitev, da 85 % vseh novih programov prispeva k enakosti spolov in opolnomočenju žensk⁸⁵.

⁸⁴ Strateški pristop EU k vprašanju žensk, miru in varnosti, priložen Sklepom Sveta za zunanje zadeve o ženskah, miru in varnosti, sprejetim 10. decembra 2018, (dokument Sveta 15086/18), <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15086-2018-INIT/sl/pdf>, in Akcijski načrt EU za vprašanje žensk, miru in varnosti (2019–2024) z dne 4. julija 2019, EEAS(2019) 747, https://www.consilium.europa.eu/register/en/content/out/?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-11031-2019-INIT.

⁸⁵ Za merjenje se uporablja označevalec OECD za politiko enakosti spolov. Pri humanitarni pomoči Komisija uporablja svoj označevalec za spol in starost.

SODELOVANJE ZA SPOLNO ENAKOSTNO EVROPO

Doseganje enakosti spolov v Evropski uniji je skupna odgovornost. Za to morajo vse institucije EU, države članice in agencije EU delovati kot team in ukrepati skupaj, v partnerstvu s civilno družbo in organizacijami za ženske, socialnimi partnerji in zasebnim sektorjem.

Evropski parlament⁸⁶ in **Svet**⁸⁷ sta pokazala zavezanost enakosti spolov v več resolucijah in sklepih ter sta Komisijo pozvala, naj sprejme evropsko strategijo za enakost spolov in okrepi vključevanje vidika spola na vseh področjih politike.

Da bi spodbujale napredek v enakosti spolov in še naprej ostale na čelu prizadevanj v svetovnem merilu, morajo institucije EU in države članice sodelovati med seboj in poglobiti sodelovanje s civilno družbo, vključno z gibanji in organizacijami za ženske, mednarodnimi organizacijami in vladami.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj si še naprej prizadevata za pravočasno obravnavo obstoječih in prihodnjih predlogov Komisije. Države članice bi morale uporabiti vsa razpoložljiva orodja, zlasti ponujene možnosti za finančno podporo EU, in zagotoviti izboljšanje na področju enakosti spolov.

Ključni ukrepi, predstavljeni v tej strategiji, se bodo redno posodabljali in dopolnjevali. Njihovo izvajanje se bo spremljalo in o napredku se bo poročalo vsako leto. Ta poročila bodo predstavljala **letni politični pregled doseženega napredka**. Letna poročila bodo poleg primerov dobre prakse v državah članicah vključevala tudi relevantne podatke, vključno s podatki Eurostata in Eurofounda, ter kazalnike za merjenje napredka na podlagi letnega indeksa enakosti spolov EIGE. Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) bo zagotavljal tudi podatke in raziskave, ki bodo prispevali k oblikovanju politik institucij EU in držav članic, ki bo temeljilo na dokazih.

Če bomo sodelovali, bomo lahko do leta 2025 veliko bliže Evropi, kjer so ženske in moški, dekleta in fantje, deklice in dečki v vsej svoji raznolikosti enaki – kjer se lahko svobodno odločajo o svojem življenju in razvijejo ves svoj potencial, kjer imajo enake možnosti za uspeh ter enake možnosti za udeležbo in vodenje v evropski družbi.

⁸⁶ Med nedavnimi resolucijami Evropskega parlamenta o enakosti spolov so: Resolucija Evropskega parlamenta z dne 30. januarja 2020 o razliki med plačami moških in žensk (2019/2870(RSP)); Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. novembra 2019 o pristopu EU k Istanbulski konvenciji in drugih ukrepih za boj proti nasilju na podlagi spola (2019/2855(RSP)); Resolucija Evropskega parlamenta dne 14. marca 2017 o enakosti žensk in moških v Evropski uniji v obdobju 2014–2015 (2016/2249(INI)).

⁸⁷ Med nedavnimi sklepi Sveta o enakosti spolov so: Sklepi Sveta z dne 10. decembra 2019 o gospodarstvih EU z zagotovljeno enakostjo spolov: nadaljnji koraki – pregled stanja po 25 letih izvajanja Pekinških izhodišč za ukrepanje; Sklepi Sveta z dne 24. oktobra 2019 o ekonomiji blaginje; Sklepi Sveta z dne 13. junija 2019 o odpravljanju razlik v plačilu med spoloma: ključne politike in ukrepi.